

УДК 7.012: 687

РОКОКО ЯК ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ КОЛЕКЦІЇ ЖІНОЧОГО ОДЯГУ

ПАШКЕВИЧ Калина, ПОПОВА Варвара, ЮХИМЧУК Анастасія
Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
pashkevich.kl@knutd.edu.ua, varapopova060827@gmail.com,
yukhymchuk.ao@knutd.edu.ua

У роботі розглянуто стиль рококо як історико-художнє явище та його вплив на формування образу жінки в костюмі XVIII століття. Проаналізовано характерні силуетні, колірні та декоративні риси рокайльної естетики, простежено етапи її повернення у моду XIX–XX століть і сучасні інтерпретації в колекціях провідних дизайнерів. Визначено основні підходи до переосмислення рококо в дизайн-проектуванні жіночого одягу.

Ключові слова: рококо, історичний костюм, жіночий одяг, дизайн одяг, нео-рококо.

ВСТУП

Дизайн одягу сьогодні виступає не лише практичною діяльністю, а й творчим процесом, що поєднує історичну спадщину з актуальними запитамі сучасності. Звернення до минулих епох як джерела ідей є поширеною практикою у моді: історія костюму переплітає різні часи та надає нового життя забутим концепціям. У цьому контексті стиль рококо – вишуканий та еклектичний феномен XVIII століття являє собою невичерпний скарб образів. Він пропонує дизайнерові багатство естетичних рішень і форм, відкриваючи безмежні можливості для експерименту у сучасному дизайні. Сучасні модельєри й досі переосмислюють його образність у сучасному контексті, прагнучи трансформувати його декоративну пишність та грайливу елегантність під запити теперішньої аудиторії. Такий підхід дозволяє створювати колекції, що одночасно вшановують культурну пам'ять і відповідають вимогам комфортності, етичності й індивідуальності.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Дослідити особливості стилю рококо та можливості його сучасної інтерпретації у створенні авторської колекції жіночого одягу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Стиль рококо виник у першій половині XVIII століття у Франції за правління Людовіка XV як витончене продовження бароко. На відміну від монументального пафосу попередньої епохи, рококо вніс атмосферу легкості, інтимності та грайливої орнаментальності. Назва стилю походить від слова *rocaille* – декоративної мушлі, мотиву, що уособлює асиметричні завитки і химерний декор тієї доби. Характерними ознаками рококо стали плавні

криволінійні форми й натхнення природою: мушлі, рослинні арабески, квіти, які впліталися в оздоблення інтер'єрів і костюмів. Пастельна палітра, ніжні рожеві, блакитні, кремові тони – відтіняли галантну естетику аристократичних салонів [1].

У жіночому костюмі рококо ці риси втілилися максимально повно. Ідеал жіночності XVIII століття полягав у витонченому силуеті сукні-дзвону: талію стягували тугим корсетом, а стегнам надавали об'єму широкі спідниці на каркасних пан'є. Корсет був ключовим елементом, формуючи поставу з вигином у попереку та підкресленим бюстом. Поверх нього надягали сукню-роб і кілька шарів нижніх спідниць. Для пошиття використовували розкішні тканини – шовк, атлас, парчу які прикрашали мереживами, воланами, бантами, вишивкою, коштовним камінням, що відображало високий статус. Таким чином, естетика рококо культивувала легкість, декоративну надмірність та грайливість, що відповідало гедоністичному світогляду тогочасної аристократії [2].

Варто зазначити, що позачасова цінність рококо полягає у поєднанні вишуканості з театральністю. Цей стиль створив упізнаваний набір образотворчих кодів – асиметричний рокайльний орнамент, характерні силуети, пастельні ансамблі які й донині легко зчитуються як символи витонченої штучності, насолоди та кокетства. Водночас історична мода рококо демонструвала розрив між красою та зручністю: гонитва за ефектністю часто жертвувала комфортом – тісні корсети, величезні спідниці обмежували природність рухів.

Стиль рококо не зник безслідно, а постійно повертався в культурний обіг, що добре видно на прикладі моди. Уже в XIX столітті формується так зване «друге рококо» яке стало реакцією на надто стриманий класицизм і знову легалізувало право на декоративну розкіш. У XX столітті інтерес до естетики рококо періодично актуалізувався: від декоративності арт-деко до постмодерного свідомого цитування історичних стилів. Дизайнери другої половини XX – початку XXI століття, зокрема Vivienne Westwood, John Galliano, Alexander McQueen, звертались до естетики рококо як до символічної мови: корсети й криноліни виводилися з прихованої конструктивної основи у видимі елементи костюма, поєднувалися з панківською та авангардною стилістикою і набували нового значення – не як засоби обмеження тіла, а як інструменти його візуального та концептуального вивільнення [3].

Попри стрімкий розвиток технологій і нових матеріалів, рококо залишається актуальним джерелом натхнення для сучасного дизайну одягу. Його характерні риси – декоративність, витонченість форм, пастельна кольорова гама та складна орнаментика – переосмислюються відповідно до сучасних вимог комфорту й функціональності. У процесі дизайн-проектування історичні елементи не копіюються буквально, а трансформуються через нові матеріали, конструктивні рішення та сучасні силуети. Такий підхід дозволяє створювати авторські концепції, у яких рокайльна естетика набуває нового змісту та актуального звучання [4]. Результатом стає авторська концепція «нео-рококо», у якій впізнавані мотиви минулого отримують сучасне звучання.

Актуальність рококо для сьогодення підтверджується й тенденціями світової моди. Провідні подіуми 2023 року засвідчили інтерес до історичних форм та силуетів: після періоду захоплення мінімалізмом знову повертаються акцентовані конструкції і складний крій. Дизайнери все частіше експериментують з об'ємними формами, запозиченими з минулого, як-от корсети чи криноліни, пропонуючи їх сучасну інтерпретацію [5]. Зауважено, що серед актуальних тенденцій вирізняються моделі з чіткою структурою й театральною ефектністю – явне відлуння бароково-рокайльної розкоші. Це своєрідна відповідь на втому від total-простоти: на хвилі постмодерного мислення мода переосмислює максималізм XVIII століття і робить його знову актуальним. Показовим є те, що навіть масова культура передбачає «рококо-ренесанс»: тренд-прогнози відзначають повернення інтересу до естетики розкоші та фривольності у найближчі сезони. Таким чином, світ моди вступає у фазу ретроверсії, коли стилі минулого не просто відтворюються, а творчо міксуються із сучасними ідеями.

Сьогодні натхнення рококо простежується як у високій моді, так і в комерційних колекціях. Багато знаних Будинків моди відкрито цитують епоху XVIII століття у своїх творах. На подіумах можна побачити сукні, щедро прикрашені вишивкою, гаптуванням золотими нитками, мереживами та коштовним декором. Дизайнери зливають історичну розкіш із сучасними силуетами, досягаючи ефекту новизни в знайомих формах. Так, Alexander McQueen та Valentino відродили інтерес до розкішної ручної вишивки і парчі, вивівши орнатні деталі на передній план своїх колекцій. Dolce & Gabbana і Christian Dior неодноразово зверталися до образу Марії-Антуанетти, вводючи в свої покази пишні пастельні сукні, прикрашені бантами та квітами. Навіть авангардні дизайнери, як-от Miuccia Prada чи Simone Rocha, адаптують спадщину рококо: додають перлинні оздобы, цитують силуети кринолінів у сучасних матеріалах (рис. 1).

Рис. 1. Образи із колекцій: а - Dolce & Gabbana Alta Moda 2023; б - Dior Haute Couture 2025; в - Simone Rocha Ready-to-Wear 2026

Рокайльні мотиви проникають і в повсякденний гардероб, зокрема через тенденцію на білизняний стиль та романтичну жіночність. Популярні бренди впроваджують елементи, навіяні корсетами та кімнатним вбранням XVIII ст., у повсякденні сукні й блузи – але вже в м'яких, еластичних версіях, що забезпечують комфорт. Таким чином долається історичний конфлікт між красою і зручністю: наприклад, сучасні корсетні топи і сукні з шнурівками і рюшами оздоблені зсередини стрейчевими вставками, аби не сковувати рухів. Пастельні кольори, шовкові фактури, квіткові принти – все це повертається як ретро-акценти в актуальних колекціях, навіюючи відчуття ностальгійної розкоші, але у виробих, пристосованих до реального життя.

Важливо, що звернення до рококо сьогодні часто носить усвідомлений характер. Дизайнери не просто копіюють старовинні фасони, а творчо переосмислюють їх, додаючи іронію чи зміщуючи акценти. Рококо як джерело натхнення стає інструментом для художнього висловлювання: через нього можна підкреслити цінність ручної роботи. Саме тому колекції з елементами рококо сприймаються не як архаїчні «костюми», а як актуальні, концептуально насичені образи, що говорять із глядачем мовою символів.

ВИСНОВКИ

Естетика рококо залишається актуальним джерелом натхнення для сучасного дизайну жіночого одягу. Її характерні ознаки – декоративність, витонченість форм, театральність і чуттєвість успішно переосмислюються відповідно до сучасних вимог комфорту, функціональності та індивідуального самовираження. Використання елементів рококо у проектуванні колекцій сприяє створенню виразних образів, у яких історична спадщина гармонійно поєднується з актуальними тенденціями моди.

ЛІТЕРАТУРА

1. Boucher F., Deslandres Y. 20,000 Years of Fashion: The History of Costume and Personal Adornment. New York : Harry N. Abrams, 1987. 459 p
2. Кротова Т. Ф. Гра і мистецтво рококо в речах і предметах // Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2011. Вип. 22. С. 172–183.
3. Краснюк Л. В., Гуменюк В. Г. Художнє проектування авторської колекції одягу за джерелом натхнення історичним костюмом. Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості: матер. міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. мол. вчених та студ., м. Хмельницький, 22 лист. 2023 р. Хмельницький: ХНУ, 2019. С. 271-274.
4. Малинська А. М., Пашкевич К. Л., Смирнова М. Р., Колосніченко О. В. Розробка колекцій одягу: навч. посіб. Київ: ПП НВЦ «Профі», 2014. 140 с.
5. Кокоріна Г. В., Давиденко І. В., Чуботіна І. М., Герасименко О. Д. Формоутворення в дизайні одягу: історична реконструкція та сучасні композиційні рішення корсетів та кринолінів. Art and Design. 2023. № 3 (23). С. 130-141.